Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiministeerium

Teie: 19.10.2026 nr 8-1/7547-1

Meie: .11.2026 nr 1-6/26-181/2

Arvamuse andmine haldusjärelevalve regulatsiooni puudutava seaduseelnõu kohta

Austatud justiits- ja digiminister

Täname Teid võimaluse eest avaldada arvamust haldusmenetluse seaduse ja Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta.

Eelnõu seletuskirjas (lk-d 1-2) on sedastatud: „Põhiseaduslikke institutsioone ja neid teenindavaid asutusi (nt Riigikogu Kantselei, Õiguskantsleri Kantselei jne) haldusjärelevalvele reeglina ei allutata, v.a seaduses sätestatud erijuhtudel.“
Palume võimalusel selguse mõttes täiendada eelnõu seletuskirja mõne viitega seaduses sätestatud erijuhule, kus põhiseaduslik institutsioon (eelkõige Riigikogu Kantselei) on allutatud haldusjärelevalvele, kui selliseid sätteid on. See võimaldaks paremini mõista, millistel juhtudel ja millises ulatuses on eelnõu koostajate hinnangul põhiseaduslikku institutsiooni või seda teenindavat asutust võimalik haldusjärelevalvele allutada.

Juhime tähelepanu Riigikohtu halduskolleegiumi 11.05.2015 otsusele nr 3-3-1-90-14, kus käsitleti riiklikku ja haldusjärelevalvet Riigikogu ja Riigikogu Kantselei üle. Otsuse punktis 14 on konstateeritud:

„14. Kolleegium juhib tähelepanu ka asjaolule, et AvTS § 45 kohaselt teostab Andmekaitse Inspektsioon teabevaldajate üle riiklikku ja haldusjärelevalvet. Haldusjärelevalvet teostatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse § 75^1, mis määratleb haldusjärelevalve kui ühe haldusorgani kontrolli teise haldusorgani üle. Riigikogu Kantselei on küll riigiasutus, kuid Vabariigi Valitsuse seaduse tähenduses ei ole Riigikogu Kantselei käsitatav haldusorganina. Kehtiv õigus ei näe otsesõnu ette riiklikku järelevalvet riigiasutuste, sealhulgas Riigikogu Kantselei üle. Selles asjas oli pealegi sisuliselt vaidlusküsimuseks, kas Riigikogu vallatav teave on avalikustamiseks. Kolleegium möönab, et Riigikogu kui seadusandliku kogu otsealluvuses oleva ning teda teenindavaks riigiasutuseks oleva Riigikogu Kantselei üle riikliku järelevalve teostamine haldusorgani poolt on problemaatiline juba võimude lahususe põhimõtte valguses. Kolleegiumi arvates on selline kontroll võimalik juhul, kui seadusandja oleks Riigikogu ja Riigikogu Kantselei sõnaselgelt sellisele kontrollile allutanud. Sellist normi aga pole. Selles kohtuasjas on menetlusosalised ja kohtud viidanud ka Euroopa Liidu õigusele ja asjakohasele

praktikale, mis välistavad avaliku teabe valdkonnas poliitiliste organite kontrollitavuse haldusorganite poolt.“[1]

On põhjust arvata, et võimude lahususe põhimõtet arvestades võib lisaks riikliku järelevalve teostamisele olla sama problemaatiline ka Riigikogu Kantselei allutamine haldusjärelevalvele, kui seda teostab täitevvõimu haldusorgan.

Juhime tähelepanu ka viiteveale eelnõus: Vabariigi Valitsuse seaduse § 75^{12} lõikes 1 peab viide § 75^{10}-le olema viide § 75^{11}-le.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Antero Habicht
direktor

Silver Sära
6316360, silver.sara@riigikogu.ee

[1] https://rikos.rik.ee/Lahendid?asjaNr=3-3-1-90-14